

Sygn. akt XV Ca 677/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Paszyńska-Michałowska

Sędzia: SO Joanna Andrzejak-Kruk (spr.)

Sędzia: SO Maciej Rozpędowski

Protokolant: prot.sąd. Justyna Małek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 września 2014 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa R. K. przeciwko M. K. (1)

o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego, a ewentualnie o obniżenie alimentów

oraz z powództwa wzajemnego M. K. (1)

przeciwko R. K. o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji wniesionej przez R. K.

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 24 kwietnia 2014 r.

sygn. akt IV RC 128/14

oddala apelację.

/-/ J. Andrzejak-Kruk /-/ A. Paszyńska-Michałowska /-/ M. Rozpędowski

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 11.02.2014r. powód R. K. wystąpił o ustalenie wygaśnięcia jego obowiązku alimentacyjnego względem pozwanej M. K. (1), wynikającego z wyroku z 28.01.2011r. – od dnia złożenia pozwu, a ewentualne o obniżenie alimentów z kwoty 600,-zł do 150,-zł miesięcznie, a także o zasądzenie od pozwanej zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu powód podniósł, że zgodnie z ustaleniami poczynionymi przez strony w toku sprawy rozwodowej alimenty przyznane pozwanej miały być przeznaczane na spłatę przez okres 3 lat rat kredytu w (...) SA, a zatem obecnie kredy ten powinien być już spłacony. Powód powołał się ponadto na swoją trudną sytuację finansową spowodowaną zlikwidowaniem działalności gospodarczej, utratą zatrudnienia w D. i prowadzonymi przeciwko niemu postępowaniami egzekucyjnymi. Podał, że pozostaje w słabym stanie zdrowia, ponosi koszty leczenia i aktualnie nie ma możliwości zarobkowych umożliwiającychłożenie alimentów w dotychczasowej wysokości. Z kolei pozwana żyje w konkubinacie i jest wspierana przez obecnego partnera, z którym wspólnie utrzymuje i wychowuje dziecko z tego związku.

Pozwana w odpowiedzi na pozew domagała się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania. Wytoczyła ponadto powództwo wzajemne o podwyższenie alimentów do kwoty 900,-zł miesięcznie. Wskazała, że nadal spłaca kredyt w (...) SA, gdyż zawarła umowę z bankiem co do wydłużenia okresu kredytowania i zmniejszenia raty. Możliwości zarobkowe pozwanej są niższe niż powoda, a obecnie korzysta ona z urlopu rodzicielskiego w celu opieki nad dzieckiem. Z jego ojcem nie tworzy już nieformalnego związku i nie zamieszkuje z nim. Sytuacja powoda jest natomiast lepsza aniżeli w toku poprzedniej sprawy: uzyskuje on wysokie dochody za pracę poza granicami kraju jako kierowca i nie musi płacić alimentów na rzecz syna wspólnego syna stron.

Pozwany wzajemny wniósł o oddalenie powództwa wzajemnego.

Wyrokiem z dnia 24.04.2014r., sygn. akt IV.RC.128/14 Sąd Rejonowy Poznań- Grunwald i Jeżyce w Poznaniu:

1. oddalił powództwo o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego,
2. zasądza od R. K. na rzecz M. K. (1) obniżone alimenty w kwocie po 400,-zł miesięcznie, płatne z góry do dnia 10-tego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności, począwszy od dnia 11.02.2014r. – w miejsce alimentów określonych w punkcie 4 wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 28.01.2011r., sygn. I C (...),
3. w pozostałym zakresie oddalił powództwo o obniżenie alimentów,
4. oddalił powództwo wzajemne o podwyższenie alimentów,
5. kosztami sądowymi obciążył powoda (pozwanego wzajemnego) w zakresie uiszczonej przez niego opłaty od pozwu głównego,
6. w pozostałym zakresie nie obciążył stron kosztami sądowymi,
7. nie obciążył pozwanej (powódki wzajemnej) kosztami zastępstwa procesowego powoda (pozwanego wzajemnego),
8. wyrokowi w punkcie 2 nadał rygor natychmiastowej wykonalności,
9. wyrokowi w punkcie 2 nadał klauzulę wykonalności.

Jako podstawę powyższego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy powołał następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

R. K. i M. K. (1) zawarli związek małżeński w dniu 1.09.1994r., ze związku tego pochodzi syn P. K. ur. (...) Wyrokiem z dnia 28.01.2011r., prawomocnym 19.02.2011r. sygn. I.C.(...) Sąd Okręgowy w P. rozwiązał małżeństwo przez rozwód z wyłącznej winy powoda oraz zasądził od niego alimenty: na rzecz małoletniego P. K. po 500,-zł miesięcznie oraz na rzecz M. K. (1) po 600,- zł miesięcznie. W toku sprawy rozwodowej strony ustaliły wysokość alimentów, w przypadku M. K. (1) wynikała ona z tego, że uiszczala raty kredytu zaciągniętego w dniu 16.02.2009r. wspólnie przez strony w (...) SA wynoszące około 670,-zł miesięcznie. Okres spłaty kredytu wynosił 60 miesięcy. W 2011r. strony zamieszkiwały jeszcze wspólnie w P. przy ul. (...) razem z małoletnim P. K. oraz ojcem R. K., ale powód planował już przeprowadzkę do nowej partnerki. Rachunki mieszkaniowe strony opłacały jeszcze wspólnie. Czynnosc wynosił 420,-zł miesięcznie plus pozostałe rachunki.. R. K. prowadził działalność gospodarczą - transport osobowy taksówką, uzyskiwał dochody około 2.500,-zł netto miesięcznie. Według stanu na dzień 29.09.2010r. był zarejestrowany w PUP P. jako bezrobotny. Spłacał kredyt zaciągnięty samodzielnie w D. Bank na wyjazd do T., raty po 500,-zł miesięcznie, na 5 lat. Posiadał wyuczony zawód kelner. M. K. (1) była zatrudniona jako salowa w Szpitalu (...) w P. z wynagrodzeniem 1.100,-zł netto miesięcznie. Do wypłaty uzyskiwała niecałe 800,-zł z uwagi na spłatę pożyczki zakładowej. Nie posiadała wyuczonego zawodu. P. K. miał 16 lat, chodził do szkoły, był zdrowy. Miał kontakt z ojcem.

Wyrokiem z dnia 17.02.2014r. sygn. IV.RC.(...) tuż. Sąd ustalił z dniem 15.02.2013r. wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego R. K. względem pełnoletniego syna P. K.. Wyrok jest prawomocny.

Powód R. K. ma obecnie 42 lata. Przez okres ponad dwóch lat z małymi przerwami przebywał i pozostawał zatrudniony w D. jako kierowca (...) W 2012r. był zatrudniony na cały etat i zarabiał w przeliczeniu na złotówki około 7.000,-zł miesięcznie netto. Następnie stwierdził, że chciałby powrócić do Polski, rozwiązał umowę o pracę na swój wniosek i zatrudnił się w Polsce jako przedstawiciel handlowy w firmie (...) sp. z o.o. z dochodem do 2.500,-zł netto miesięcznie. Pracował tam od 1.03.2012r. do 1.06.2012r. Stosunek pracy rozwiązano na mocy porozumienia stron. Powód ponownie zaczął poszukiwać zatrudnienia poza granicami kraju. Przez trzy miesiące pracował w N. jako kierowca z dochodem 1.500,-zł netto miesięcznie. Następnie wrócił do D. i ponownie zatrudnił się jako kierowca, początkowo w pełnym wymiarze czasu pracy, następnie w wymiarze 1/2 etatu. W ostatnim czasie pracował na pół etatu. Uzyskiwał z tego tytułu 6.500,- (...) miesięcznie (około 3.600,-zł netto) i pracował do końca lutego 2014r. Umowa była zawarta na czas określony do 28.02.2014r. i nie została przedłużona z uwagi na decyzję pracodawcy, który nie miał wystarczającej ilości pracy, by nadal zatrudniać powoda. W marcu 2014r. powód powrócił do Polski i w dniu 7.03.2014r. zarejestrował się w PUP jako bezrobotny bez prawa do zasiłku. Aktualnie ponownie poszukuje zatrudnienia jako kierowca w D. lub w N.. Nie szuka zatrudnienia w Polsce. Nie starał się o uzyskanie zasiłku w D. ani o rejestrację w D. jako osoby bezrobotnej. Posiada prawa jazdy kategorii (...), kwalifikacje kierowcy zawodowego i doświadczenie jako kierowca (...) oraz jako taksówkarz. Aktualnie zamieszkał w Polsce u swojej partnerki w P.. Rachunki mieszkaniowe partnerki w sakli miesiąca to łałościowo 600-650,-zł miesięcznie. Powód deklaruje uiszczenie połowy rachunków. Jego partnerka pracuje i uzyskuje dochody około 2.300,-zł netto miesięcznie. Powód poza P. K. nie ma innych dzieci. Nie zawarł ponownego związku małżeńskiego. Na rzecz syna nie łoży alimentów. Alimenty na byłą żonę łożył na bieżąco do marca 2014r.. Posiada zadłużenia kredytowe pochodzące z okresu, kiedy pracował w Polsce jako taksówkarz. Deklaruje łączną kwotę zadłużeń na około 54 tys. zł. Od września 2010r. toczy się przeciwko powodowi egzekucja z wniosku wierzyciela (...) Bank (...) SA co do kwoty zaległości 8.583,74zł z odsetkami i kosztami postępowania oraz z wniosku (...) Bank (...) SA co do kwoty 20.114,53zł z odsetkami i kosztami postępowania (sygn. Km (...) i Km (...) Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...) w P.). Zgodnie z zestawieniem komorniczym z dnia 31.01.2014r. w tych sprawach łączna należność według stanu na styczeń 2014r. co do (...) Bank (...) SA to 37.820,80zł. Toczy się także postępowanie egzekucyjne Km (...) Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...) w P. z wniosku wierzyciela Miasta P. Zarządu (...)w P. - egzekucja wszczęta 23.05.2013r. co do kwoty należności głównej 16.741,11 zł plus odsetki i koszty postępowania. Powód pozostaje pod kontrolą lekarza kardiologa. W zeznaniach wskazał, iż jest całkowicie zdrowy i nie zażywa leków na stałe. Pod koniec 2013r. sprzedał samochód osobowy marki R. rocznik 2001 za kwotę niecałych 4.000,-zł. Samochód miał zatarty silnik.

Pozwana M. K. (1) ma 37 lat. Nie zawarła ponownego związku małżeńskiego. W dniu (...) urodziła syna M. K. (2) pochodzącego z nieformalnego związku z J. K.. Dziecko zostało uznane przez ojca. Jest zdrowe. Nie toczyła się sprawa sądowa o alimenty. Rodzice zgodnie ustalili, iż ojciec dziecka będzie łożył alimenty 400,-zł miesięcznie i dokonywał dodatkowych zakupów. J. K. nie mieszka z pozwaną, pracuje w D.. Nie łoży na utrzymanie pozwanej. łoży na utrzymanie syna. Pozwana do dnia 31.08.2014r. pozostaje w domu z dzieckiem, aktualnie na urlopie rodzicielskim. Zamieszkuje z małoletnim synem M. K. (2) i pełnoletnim synem P. K.. Wyrokiem z dnia 19.06.2012r. IX.RC(...) tut. Sąd, z uwagi na zaległości czynszowe, orzekł eksmisję pozwanej, syna stron i M. K. (3) z lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w P., z przyznaniem pozwanej i jej synowi prawa do lokalu socjalnego. W/w nie uzyskali przydziału lokalu socjalnego i nadal przebywają w dotychczasowym lokalu mieszkalnym Czynsz wynosi około 400,-zł miesięcznie, pozwana nie uiszcza go, opłaty za prąd to około 450,-zł co 2 miesiące, za gaz 60,-zł miesięcznie (butla). Do tego dochodzą koszty opału - ogrzewanie węglem - 1 worek węgla za 25,-zł. Pozwana nadal pozostaje zatrudniona jako salowa w szpitalu, przed urodzeniem dziecka uzyskiwała 1.300,-zł netto miesięcznie. Obecnie uzyskuje zasiłek macierzyński - do wypłaty 630,-zł miesięcznie z uwagi na zajęcie dotyczące wcześniejszych zadłużeń. Nie korzysta z pomocy socjalnej. Nie spełnia wymagań o progu dochodowym uprawniającym do przyznania zasiłku. P. K. pozostawał na utrzymaniu matki, dopiero od marca 2014r. podjął zatrudnienie z wynagrodzeniem 7,-zł za godzinę, pierwszą wypłatę miał otrzymać 15.04.2014r. Pozwana nadal splaca kredyt zaciągnięty wspólnie z byłym mężem w (...) SA. Po zaprzestaniu łożenia przez powoda alimentów 500,-zł miesięcznie na utrzymanie syna P. i konieczność samodzielnego utrzymywania syna pozostającego bez zatrudnienia, nie była w stanie regulować rat kredytu 673,-zł miesięcznie. Z tej przyczyny w dniu 22.05.2013r. zawarła z bankiem umowę ugodowej spłaty zadłużenia kredytowego, na mocy której

wydłużono okres kredytowania i zmniejszono wysokość raty miesięcznej: spłata kredytu w 35 ratach miesięcznych po 377,44zł miesięcznie. Aktualnie nadal reguluje takie raty. Powód nie spłaca powyższego kredytu w żadnym zakresie. Pozwana choruje na łuszczycę, stosuje maści przepisane przez lekarza, koszt to około 80,-zł, lek wystarcza na około miesiąc.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów oraz zeznań stron. Dokumenty nie budziły wątpliwości co do ich wiarygodności i autentyczności, Nie były także kwestionowane wzajemnie przez strony. Zeznania powoda Sąd uznał za wiarygodne w zakresie dotyczącym przedstawienia aktualnej sytuacji zawodowej, zarobkowej, rejestracji w PUP, poszukiwania zatrudnienia ponownie w D. lub N., okresów zatrudnienia i wysokości dochodów poza granicami kraju, aktualnej sytuacji mieszkaniowej, rodzinnej, zaprzestania łożenia alimentów na rzecz syna P. K.. Zeznania pozwanej również okazały się wiarygodne w zakresie przedstawianej sytuacji mieszkaniowej, rodzinnej, zawodowej, kwestii pozostawania na urlopie rodzicielskim, urodzenia dziecka, zakresu aktualnej spłaty kredytu w (...) SA. Pozwana przedłożyła odpowiednie dokumenty dotyczące powyższych kwestii. Sąd dał także wiarę, iż przyczyną przedłużenia umowy kredytowej i zmniejszenia rat była sytuacja finansowa po zaprzestaniu przez powoda uiszczania alimentów na P. K.. Sąd nie znalazł podstaw, by negować twierdzenia pozwanej, iż J. K. pracuje i zamieszkuje obecnie poza granicami kraju, łoży alimenty dobrowolne na syna, nie toczyła się sprawa sądowa o alimenty.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W myśl art. 138 k.r.o. w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Na podstawie art. 189 k.p.c. można natomiast żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy powód ma w tym interes prawny.

Rozwód stron został orzeczony z wyłącznej winy powoda, zatem alimenty były zasądzone na podstawie art. 60 § 2 k.r.o. w celu wyrównania sytuacji życiowej i dochodowej pozwanej. Pozwana nie zawarła ponownego związku małżeńskiego, a zatem nie ma podstaw do ustalania wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego. Przepis art. 60 § 3 k.r.o. przewiduje wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego małżonka rozwiedzionego w sytuacji zawarcia ponownego związku małżeńskiego lub – jeśli zobowiązanym do alimentacji jest małżonek, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia – obowiązek alimentacyjny wygasa także z upływem lat pięciu od orzeczenia rozwodu, chyba że z uwagi na wyjątkowe okoliczności sąd na żądanie uprawnionego przedłuży wymieniony termin pięcioletni. Na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 60 § 3 k.r.o. i 138 k.r.o. Sąd oddalił zatem powództwo o ustalenia wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego R. K. względem M. K. (1).

Powództwa w zakresie żądania ewentualnego o obniżenie alimentów oraz powództwo wzajemne o podwyższenie alimentów Sąd zbadał w świetle art. 138 k.r.o., uznając pierwsze z tych żądań za uzasadnione w części (wskazując przy tym, że przesłanki do obniżenia alimentów istniały już na dzień składania pozwu), zaś drugie – za niezasadne.

Sąd nie podzielił stanowiska powoda, iż spodziewane zakończenie okresu kredytowania i spłata kredytu automatycznie pociąga za sobą wygaszanie czy obniżanie alimentów. Ocenił bowiem całość sytuacji życiowej, rodzinnej, zarobkowej i majątkowej stron, a przede wszystkim zmiany w tej sytuacji. Rzeczywiście strony w 2011r. zgodnie wносиły o zasądzenie alimentów w kwocie 600,-zł miesięcznie, akcentując, iż pozwana spłaca kredyt w (...) SA, a alimenty miały zapewnić jej możliwość spłaty tej raty kredytowej. Kredyt ten pozwana spłaca jednak nadal, rata miesięczna wynosi niecałe 400,-zł miesięcznie, a okres kredytowania został wydłużony. Pozwana znalazła się w trudnej sytuacji życiowej; orzeczono eksmisję jej i syna z lokalu, posiada zaległości z tytułu opłat czynszowych, w 2013r. urodziła syna M. i pozostaje z nim w domu, otrzymuje aktualnie jedynie zasiłek z tytułu korzystania z urlopu rodzicielskiego. Powód zaprzestał uiszczania alimentów 500,-zł miesięcznie na rzecz P., który zamieszkuje z matką i pozostawał do marca 2014r. na jej utrzymaniu, a dopiero od marca b.r. podjął pracę zarobkową. W tej sytuacji finansowej pozwana nie była w stanie regulować rat kredytu w dotychczasowej wysokości, a jej decyzja o zawarciu z bankiem umowy o wydłużeniu okresu kredytowania i zmniejszeniu raty była zasadna. W zakresie kosztów kredytu byłych małżonków K., pozwana uiszcza zatem obecnie ratę niecałe 400,-zł miesięcznie, o około 200,-zł miesięcznie mniej, aniżeli w dacie uprawomocnienia wyroku rozwodowego. W pozostałym zakresie jej koszty usprawiedliwionego

utrzymania i rachunków mieszkaniowych oraz jej możliwości zarobkowe są natomiast bardzo zbliżone do sytuacji z 2011r. Podstawowe rachunki mieszkaniowe to około 750,-zł miesięcznie, obecnie w lokalu jest dwóch dorosłych domowników oraz małoletni M. K. (2) (około 250,-zł na osobę). Koszty wyżywienia to 550-600,-zł, koszty zakupu odzieży i obuwia około 150,-zł, środków czystości, kosmetyków 100,-zł, zakupu leków około 80,-zł (łuszczyca), wydatki kulturalne około 50,-zł, inne uzasadnione koszty, np. leki w razie choroby, wydatki dodatkowe 50-100,-zł. Podstawowe koszty miesięcznego utrzymania pozwanej to kwota około 1.300-1.350,-zł. Do tego dochodzą koszty uiszczania rat kredytowych. Pozwana przed urlopem rodzicielskim uzyskiwała wynagrodzenie około 1.300,-zł miesięcznie netto jako salowa, w roku 2011 uzyskiwała około 1.100,-zł miesięcznie w tym samym szpitalu. Nie posiada wyuczonego zawodu. Jej możliwości zarobkowe są z pewnością niższe aniżeli możliwości byłego męża.

Powód przez ostatnie lata pracował głównie w D. jako kierowca, uzyskując od 3.600,-zł do 7.000,-zł netto miesięcznie (w przeliczeniu). Jest oczywiste, że koszty utrzymania w D., w tym koszty mieszkaniowe są wyższe niż w Polsce. W 2011r. uzyskiwał około 2.500,-zł netto miesięcznie. Powód aktualnie pozostaje bezrobotny, zarejestrowany w PUP i poszukuje ponownie zatrudnienia poza granicami kraju. Jego możliwości zarobkowe nie uległy jednak z tej przyczyny obniżeniu i zdaniem Sądu należy je oceniać przynajmniej na poziomie 3.000,-zł netto miesięcznie. Posiada on doświadczenie zawodowe i uprawnienia jako kierowca, w tym kierowca TIR-a, kategorii prawa jazdy A, B, C i E, ma 42 lata i jest, jak sam wskazał, zdrowy. Nadto nie posiada na utrzymaniu dzieci, a Sąd ustalił wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego względem pełnoletniego syna P. od dnia 15.02.2013r. Sąd zwrócił także uwagę, iż w 2012r. powód sam zrezygnował z dalszego zatrudnienia w D., gdzie uzyskiwał około 7.000,-zł, ponieważ „chciał wrócić do Polski”. W Polsce miał natomiast zapewnione jedynie zatrudnienie jako przedstawiciel handlowy z wynagrodzeniem około 2.000-2.500,-zł miesięcznie i taką pracę podjął. W sytuacji trwania obowiązku alimentacyjnego względem pozwanej takie działania Sąd ocenił na podstawie art. 136 k.r.o. i w związku z powyższym także z tego względu nie podzielił argumentacji powoda o konieczności obniżenia alimentów z uwagi na pogorszenie jego sytuacji zawodowej i zarobkowej.

Sąd nie stwierdził przesłanek do obniżania alimentów ani z uwagi na aktualne możliwości zarobkowe powoda, które pozostają wysokie i znacznie wyższe od możliwości pozwanej, ani z uwagi na zakres kosztów usprawiedliwionego utrzymania pozwanej, które w ocenie Sądu, poza wysokością raty kredytowej, pozostają zbliżone do kosztów utrzymania z okresu sprawy rozwodowej. Jediną zmianą jest częściowe zmniejszenie raty kredytu w (...) SA, zaciągniętego wspólnie przez strony, a spłacanego wyłącznie przez pozwaną. Przy uwzględnieniu powyższego Sąd uznał za zasadne obniżenie alimentów jedynie o 200,-zł, do kwoty 400,-zł miesięcznie, która będzie wystarczająca do pokrycia raty kredytu spłacanego przez pozwaną. Okoliczności prowadzenia przeciwko powodowi egzekucji komorniczych w związku z posiadanymi zadłużeniami nie są podstawą do umniejszenia alimentów. Postępowania egzekucyjne z wniosku wierzyciela (...) Bank (...) SA dotyczą tytułów wykonawczych z 2010r., a powód posiadał zaległości jeszcze przed orzeczeniem rozwodu. Trudno zatem oczekiwać, iż obecnie Sąd obniży alimenty zasądzone na rzecz małżonki niewinnej i narazi go na niemożność zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb z tego względu, że powód nie spłacał swoich zobowiązań finansowych względem różnych podmiotów. Tym bardziej, że pozwana nadal spłaca wspólne zadłużenie byłych małżonków względem (...) SA. Powód uzyskiwał zresztą stosunkowo wysokie dochody pracując w D. i nie było przeszkód, by regularnie spłacał swoje zobowiązania finansowe.

Z drugiej strony Sąd nie znalazł podstaw do podwyższenia zasądzonych alimentów. Powódka wzajemna akcentowała głównie obniżenie swoich możliwości zarobkowych z uwagi na konieczność pieczy nad dzieckiem pochodzącym z nieformalnego związku. Powyższe nie ma żadnego związku z orzeczonym rozwodem. Gdyby małżeństwo i pożycie małżonków trwało nadal, powódka wzajemna pracowałaby uzyskując 1.300,-zł miesięcznie jako salowa i nie pozostawałaby w domu z małoletnim M. K. (2). Nie ma podstaw, by R. K. ponosił skutki decyzji byłej żony o związaniu się z nowym partnerem i posiadaniu małoletniego dziecka pochodzącego z tego związku. Nie ma on także obowiązku alimentowania małoletniego M. K. (2), który to obowiązek obciąża M. K. (1) i J. K.. Ojciec dziecka łoży zresztą dobrowolnie alimenty i dokonuje dodatkowo zakupów na rzecz syna. Jeżeli przekazywane kwoty nie są wystarczające na utrzymanie dziecka, M. K. (1) może wytoczyć powództwo o alimenty na rzecz małoletniego syna. W ocenie Sądu powódka wzajemna nie wykazała także, aby wzrosły koszty jej utrzymania. Raty kredytu uległy obniżeniu. Nie ma ona

także już prawnego obowiązku alimentowania syna P. K., który jest dorosły i samodzielny i nie kontynuuje nauki w trybie uniemożliwiającym mu podjęcie pracy zarobkowej w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie wykazała także, aby podwyższenie alimentów uzasadniała obecna sytuacja R. K., który poszukuje nowego zatrudnienia i zarejestrował się w PUP jako bezrobotny. Wydatki dotyczące schorzenia zdrowotnego - łuszczycy są przejściowe i nie są znaczne. W ocenie Sądu powódka wzajemna ma możliwości zarobkowe zapewniające jej generalnie zaspokojenie usprawiedliwionych kosztów utrzymania własnego, a przekazywane alimenty winny umożliwić głównie spłatę raty kredytowej.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i częściowo art. 102 k.p.c., o rygorze natychmiastowej wykonalności – na podstawie art. 333 § 1 pkt 1 k.p.c., zaś o klauzuli wykonalności – na podstawie art. 1082 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w punktach 1-3 i 5-9 oraz zarzucając:

1) naruszenie art. 135 § 1 k.r.o. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zasądzona renta alimentacyjna w kwocie 400,-zł miesięcznie jest adekwatna do możliwości zarobkowych i majątkowych powoda;

2) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. i nieuzasadnione przyjęcie, że:

- powód w okresie 3 lat przed sądowym dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych bez ważnego powodu zmienił zatrudnienie na mniej zyskowne, podczas gdy miał on ważny powód do zmiany zatrudnienia;

- koszty utrzymania pozwanej to kwota ok. 1.300-1.350,-zł miesięcznie;

- zaistniała zmiana warunków finansowych zobowiązanego warunkuje tylko częściowo uwzględnienie żądania obniżenia alimentów.

Z uwagi na powyższe powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie jego powództwa, a także o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej kosztów postępowania za obie instancje, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Pozwana domagała się oddalenia apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie była zasadna.

Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny, zaś z poczynionych ustaleń wyprowadził właściwe konsekwencje prawne, a zatem jego ustalenia oraz oceny – z niewielki jedynie zastrzeżeniami – Sąd odwoławczy podziela oraz przyjmuje jako własne (art. 382 k.p.c.).

Wbrew zarzutom apelacji, Sąd I instancji nie naruszył art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ten odniósł się do zebranego materiału dowodowego, który w zasadzie w całości uznał za wiarygodny, nie dzieląc jedynie przedstawionej przez strony w trakcie ich przesłuchania argumentacji dotyczącej zaistnienia – w ich ocenie – przesłanek do uwzględnienia dochodzonych roszczeń. W apelacji nie wskazano konkretnego dowodu, którego ocena miałaby nie odpowiadać regułom ustanowionym w art. 233 § 1 k.p.c., nie wyjaśniono też, z jakich przyczyn ocena jest wadliwa. Zarówno samo sformułowanie stawianego zarzutu, jak i uzasadnienie apelacji prowadzą zaś do wniosku, iż skarżący w istocie nie zmierzał do zakwestionowania ustaleń, lecz rozważań Sądu I instancji, w świetle której jego powództwo zostało uznane za zasadne jedynie w części.

Nie można uznać (jak oczekuje tego skarżący), aby nastąpiła zmiana stosunków w rozumieniu art. 138 k.r.o., uzasadniająca całkowite uchylenie obowiązku alimentacyjnego powoda względem pozwanej, którego podstawę stanowi art. 60 § 2 k.r.o. Jak wyjaśnił już Sąd I instancji, zasądzenie w 2011r. alimentów w kwocie 600,-zł miało na celu „wyrównanie” – po orzeczeniu rozwodu – sytuacji materialnej małżonków, której dysproporcja wynikała z faktu, iż dochody pozwanej były znacznie niższe niż powoda (pracując jako salowa pozwana zarabiała 1.100,-zł, zaś powód z

prowadzonej działalności gospodarczej – transport osobowy taksówką uzyskiwał dochód 2.500,-zł netto miesięcznie), a jednocześnie obie strony spłacały zadłużenie (pozwana – wspólnie zaciągniętą pożyczkę w (...) Banku SA, powód – kredyt zaciągnięty samodzielnie w D. Banku). Apelacja eksponuje, że uzgodnioną wysokość alimentów strony powiązały z wysokością raty pożyczki, której spłata przez pozwaną powinna się już była do dnia złożenia obecnego pozwu zakończyć. Należy jednak podzielić ocenę Sądu I instancji, który uznał, iż decyzja pozwanej o zawarciu w dniu 22.05.2013r. ugody z bankiem, w ramach której wydłużono okres spłaty i jednocześnie obniżono raty (do 377,-zł miesięcznie) była usprawiedliwiona jej trudną sytuacją finansową. Nie jest sporne, że w tym czasie powód nie łożył już alimentów na rzecz pełnoletniego syna P. (prawomocnym wyrokiem ustalono wygaśnięcie jego obowiązku alimentacyjnego z dniem 15.02.2013r.). Wprawdzie również na pozwanej nie ciążył prawny obowiązek alimentowania syna, natomiast faktycznie, do czasu znalezienia zatrudnienia, pozostawał on na utrzymaniu pozwanej, z którą mieszka i prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Pozwana nie miała zatem realnych szans na spłacenie z uzyskiwanych dochodów rat pożyczki wynoszących ponad 600,-zł.

Skarżący podnosi, iż w ten sposób jego obowiązek alimentacyjny nigdy nie ustanie, gdyż pozwana może – w wyniku samowolnej i niezależnej decyzji – nadal prolongować spłatę kredytu. Po pierwsze jednak, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd I instancji, zarówno o zasądzeniu alimentów na podstawie art. 60 § 2 k.r.o., jak i o ewentualnej zmianie zakresu obowiązku alimentacyjnego w oparciu o art. 138 k.r.o. decyduje całokształt sytuacji obojga rozwiedzionych małżonków, a nie tylko ten jej aspekt (w rozpoznawanym przypadku – wysokość raty pożyczki spłacanej przez pozwaną), który zadecydował w danym momencie o wysokości świadczenia przysługującego uprawnionemu. Po drugie, nie jest tak, iż pozwana może wpływać na istnienie i wysokość obowiązku alimentacyjnego poprzez podejmowanie zupełnie dowolnych decyzji finansowych. Sąd w sprawie alimentacyjnej zawsze ocenia, czy zaciągnięcie zobowiązań wobec osób trzecich było uzasadnione i czy wydatki ponoszone na ich spłatę mogą być w związku z tym zaliczone do usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego (art. 135 § 1 k.r.o.). Dotyczy to również wynikającego z art. 60 § 2 k.r.o. tzw. rozszerzonego obowiązku alimentacyjnego pomiędzy rozwiedzionymi małżonkami, skoro w razie zaistnienia przesłanek przewidzianych w powyższym przepisie sąd może orzec, że małżonek wyłącznie winny rozkładu pożycia obowiązany jest przyczynić się „w odpowiednim zakresie do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego”.

Poza obniżeniem wydatków pozwanej wynikających ze spłacania rat pożyczki (o około 200,-zł miesięcznie) nie nastąpiła taka zmiana stosunków, która uzasadniałaby uchylenie obowiązku alimentacyjnego powoda względem pozwanej lub obniżenia alimentów do żądanej przez powoda kwoty 150,-zł miesięcznie.

Sąd Rejonowy trafnie zwrócił uwagę, że aktualna sytuacja pozwanej (przy pominięciu ograniczeń i zobowiązań wynikających z faktu urodzenia drugiego dziecka) jest zbliżona do uprzednio istniejącej. Jej wynagrodzenie ze stosunku pracy wzrosło wprawdzie w ciągu 3 lat o ok. 200,-zł (do 1.300,-zł netto miesięcznie), ale kwota ta wystarcza jedynie na zaspokojenie jej własnych potrzeb. Pozwana pracuje przy tym w szpitalu jako salowa na pełen etat, a zatem jej ewentualne dodatkowe możliwości zarobkowe, na które powołuje się apelacja, nie są znaczące. Nie ma racji skarżący podnosząc, iż Sąd Rejonowy błędnie oszacował wysokość kosztów utrzymania pozwanej. Sąd ten uznał, że na zaspokojenie podstawowych potrzeb niezbędna jest jej kwota 1.300-1.350,-zł miesięcznie, w tym: 250,-zł na pokrycie 1/3 części opłat mieszkaniowych, 550-600,-zł na wyżywienie, 150,-zł na odzież i obuwie, 100,-zł na środki czystości i kosmetyki, 80,-zł na leki związane z łuszczycą, 50,-zł na kulturę i 50-100,-zł na inne potrzeby. Nie jest jasne, co skarżący ma na myśli zarzucając, iż Sąd Rejonowy „nie przedstawił adekwatnej kalkulacji”, z której wynikałaby powyższa kwota. W świetle zasad doświadczenia życiowego przyjęte wyliczenie jest zupełnie racjonalne, uwzględnia wszystkie niezbędne wydatki związane z utrzymaniem i leczeniem pozwanej, pozostaje też adekwatne do jej poziomu życia i możliwości zarobkowych. Sąd Rejonowy krytycznie podszedł przy tym do stanowiska samej pozwanej w tym zakresie, gdyż w odpowiedzi na pozew oceniała ona koszty swego utrzymania na 2.500,-zł miesięcznie (k.56).

Nie są zasadne oczekiwania skarżącego, aby z powyższych kosztów wyeliminować czynsz za lokal w kwocie 400,-zł miesięcznie, którego pozwana – jak ustalił Sąd Rejonowy – nie uiszcza (jako przyczynę podawała niedostatek środków finansowych). Niewątpliwie pozwana musi mieć zaspokojone potrzeby mieszkaniowe, a obciążająca ją obecnie z tego tytułu należność nie jest wysoka. W istocie nie jest to zresztą czynsz najmu, lecz odszkodowanie za zajmowanie

lokalu bez tytułu prawnego do czasu zaoferowania pozwanej przez gminę lokalu socjalnego, do którego uprawnienie przyznano jej i starszemu synowi P. w wyroku eksmisyjnym z dnia 19.06.2012r. Odszkodowanie to powinno być zatem wliczone do usprawiedliwionych kosztów utrzymania pozwanej, stanowiących jedno z kryteriów ustalenia zakresu obowiązku alimentacyjnego (art. 135 § 1 k.r.o.). Pozwana powinna regulować je na bieżąco, gdyż w przeciwnym razie popada w zadłużenie i naraża się na wszczęcie przez wierzyciela postępowania sądowego i związane z tym dodatkowe koszty. Wbrew też przekonaniu skarżącego, Sąd Rejonowy uwzględnił fakt, iż w lokalu zamieszkują obecnie trzy osoby (pozwana wraz z dwoma synami) i do wydatków pozwanej zaliczył 1/3 opłat mieszkaniowych wynoszących łącznie 750,-zł miesięcznie (czynsz oraz opłaty za prąd, gaz i opał).

W dalszym ciągu widoczna jest też dysproporcja – na korzyść powoda – w sytuacji materialnej stron, a zaskarżony wyrok nie narusza art. 135 § 1 k.r.o., gdyż łożenie alimentów w kwocie 400,-zł miesięcznie leży w granicach możliwości zarobkowych i majątkowych powoda. Skarżący eksponuje, iż pozostaje bez pracy. O zakresie obowiązku alimentacyjnego decydują jednak nie faktycznie uzyskiwane dochody lecz wspomniane wcześniej możliwości zarobkowe zobowiązanego. Sąd Rejonowy uznał, że z uwagi na wiek, stan zdrowia, wykształcenie, kwalifikacje i doświadczenie zawodowe powód jest w stanie uzyskać dochód na poziomie kwoty 3.000,-zł netto miesięcznie, a ocena ta nie jest w apelacji kwestionowana. Oznacza to, że aktualne możliwości zarobkowe powoda są wyższe niż jego dochody z działalności gospodarczej uzyskiwane w okresie ustalenia dotychczasowej wysokości alimentów. Gdy zaś chodzi o posiadany majątek (apelacja podnosi, że powód nie jest właścicielem nieruchomości ani wartościowych ruchomości) oraz zadłużenie, to sytuacja powoda nie uległa istotnym zmianom w porównaniu z 2011r. (Sąd Rejonowy ustalił, że zadłużenie powoda przekraczające obecnie 50.000,-zł datuje się sprzed orzeczenia rozwodu, a zatem jego wzrost, na który powołuje się apelacja, może być związany jedynie z narastającymi odsetkami). Skarżący podważa stanowisko Sądu I instancji, który jego rezygnację z zatrudnienia w D. w 2012r. i powrót do Polski w celu podjęcia pracy jako przedstawiciel handlowy ocenił jako nieuzasadnioną zmianę zatrudnienia na mniej zyskowne (art. 136 k.r.o.). Co do zasady można zgodzić się z apelacją, iż nie sposób oczekiwać od osoby zobowiązanej do alimentacji opuszczenia kraju na dłuższy czas w celach zarobkowych, gdyż może się to wiązać z trudnościami adaptacyjnymi i rozluźnieniem więzi rodzinnych. Twierdzenia apelacji o złym znoszeniu przez powoda rozłąki z najbliższymi oraz występujących u niego stanach depresyjnych są jednak o tyle nieprzekonujące, że po kilku miesiącach powód ponownie podjął pracę w D., a i obecnie – jak zeznał – poszukuje zatrudnienia za granicą (k.84; nie znajdują natomiast oparcia w materiale dowodowym sprawy informacje pozwanej podane na rozprawie apelacyjnej, że powód od maja 2014r. pracuje jako taksówkarz w D. za wynagrodzeniem po przeliczeniu 11.000,-zł).

Mając wszystko powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, iż nie zachodzą podstawy do zmiany zaskarżonego wyroku. Dotyczy to również zawartego w jego punkcie 7. rozstrzygnięcia o kosztach zastępstwa procesowego powoda. Sąd Rejonowy zastosował art. 102 k.p.c. i nie obciążył pozwanej (powódki wzajemnej) tymi kosztami, powołując się na jej sytuację rodzinną i materialną. Stanowisko to trzeba uznać za słuszne, gdyż faktyczna sytuacja pozwanej (a ta jest istotna z punktu widzenia orzeczenia o kosztach procesu) jest rzeczywiście trudna. Pozwana jeszcze przez miesiąc korzysta z urlopu rodzicielskiego, a jej jedynym źródłem dochodu jest wynagrodzenie wynoszące – jak ustalił Sąd Rejonowy – 630,-zł miesięcznie. Kwota ta wystarcza na pokrycie jedynie połowy usprawiedliwionych potrzeb pozwanej, a zatem pozwana nie jest w stanie dodatkowo ponieść kosztów niniejszego procesu.

W tym stanie rzeczy i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację.

/-/ Joanna Andrzejak-Kruk /-/ Anna Paszyńska-Michałowska /-/ Maciej Rozpędowski